

által kiírt pályázatok esetén sem.) Tehát a minden hatodik pályázat támogatása nem nevezhető átlag alattinak. Különösen nem, ha a tényekre szorítókunk. Az OTKA nyilvános adatbázisa szerint, amely a 2000-es évek eleje óta elnyert OTKA pályázatok adatait nyilvánosan hozzáférhetővé teszi, Csörgő Tamás vezetése alatt a következő pályázatokat találjuk:

38406 Csörgő Tamás, MTA Wigner Fizikai Kutatóközpont (RMI – Elméleti Osztály), 2002-01-01–2005-12-31: Kísérleti adatok elméleti értelmezése és elméleti jóslatok kísérleti vizsgálata a nagyenergiás nehézion-fizikában, 13 980 eFt.

49466 Csörgő Tamás, MTA Wigner Fizikai Kutatóközpont (RMI – Elméleti Osztály), 2005-01-01–2009-12-31: A nehézion-ütközésekben létrehozott új anyag tulajdonságainak vizsgálata, 18 330 eFt.

73143 Csörgő Tamás, MTA Wigner Fizikai Kutatóközpont (RMI – Elméleti Osztály), 2008-04-01–2011-04-30: Nehézion-fizikai és részecskefizikai kutatások a PHENIX/RHIC és a TOTEM/LHC kísérletekben, 52 000 eFt.

101438 Csörgő Tamás, MTA Wigner Fizikai Kutatóközpont (RMI – Elméleti Osztály), 2012-01-01–2015-12-31: A QCD kritikus pontjának és új tartományainak

keresése a RHIC gyorsító PHENIX és az LHC gyorsító TOTEM kísérletében, 95 692 eFt.

Láthatjuk tehát, hogy a szerzőt az OTKA folyamatosan (olykor átfedéssel) nagy összegű pályázatokkal támogatta. (Emlékeink szerint a szerző 2011-ben tartósan külföldön tartózkodott.) A cikk szerint nem csak az OTKA volt az adott időszakban az egyetlen támogató, úgyhogy nyugodt lelkiismerettel állítjuk, ilyen kiugró támogatással kevés kutató rendelkezik hazánknak abban a részében, amelyre rálátásunk nyílik.

Természetesen a pályázati eredményesség céltudatos pályázati tevékenységgel javítható. A pályázónak gondosan mérlegelnie kell, hogy vajon jó helyre nyújtja be pályázatát, kellő gondossággal van-e összeállítva, megvalósítható-e a tudományos célkitűzés, nem túlzó-e a pénzügyi terv. Mielőtt a szerző bírálói rosszindulatot sugall, nem árt (sík)tükörbe nézni, és meggyőződni róla, vajon az adott pályázat valóban neki van-e kiírva.

Gratulálunk Csörgő Tamásnak a Charles Simonyi ösztöndíjhoz! Egyben kérjük, tudását, tapasztalatát és energiáját maga és csoportja előtérbe helyezése, gonosz erők munkájának sugalmazása helyett a magyar fizikai kutatások elősegítésére próbálja használni.

Trócsányi Zoltán, Horváth Dezső

KÖNYVESPOLC

TERMÉSZET VILÁGA: A MI VILÁGUNK

Bencze Gyula
MTA Wigner Fizikai Kutatóközpont
Részecske és Magfizikai Intézet

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat *Természet Világa* folyóirata nem szorul bemutatásra a *Fizikai Szemle* olvasói számára. A „messziről jöttek” kedvéért röviden csak ennyit: a világ egyik legrégebb tudományos ismeretterjesztő folyóirata, a tekintélyes brit *Nature* folyóirattal egy időben, annak megjelenését 10 hónappal megelőzve, 1869-ben jött létre a *Természettudományi Közöny*, hogy „a természettudományi ismereteket terjessze a művelt magyar közönségnek”. A neves fizikus, *Szily Kálmán* alapította, aki akkor a Királyi Magyar Természettudományi Társulat főtitkára volt. A jogutód *Természet Világa* folyóirat címlapján, alcímében ma is őrzi a lap alapításkori nevét.

A *Természet Világa* az alapítója célkitűzéseit követve, a természettudományos kultúrát terjeszti hazánkban, magas színvonalú, nyelvileg is igényes, népszerű tudományos írásokkal. Szétparcellázódó világunkban a tudományterületek közötti információcserét segíti. Szerzői között egykoron és ma is megtalálható a magyar természettudományos-műszaki értelmiség legjava. A folyóirat munkáját 27 fős, neves kutatókból álló szerkesztőbizottság segíti. Szerkesztőbizottsága élén az el-

múlt két évtizedben *Szentágothai János*, *Császár Ákos*, *Gergely János* akadémikusok álltak, jelenleg *Vizi E. Szilveszter* az elnöke. A folyóirat szerkesztői a természettudományok területén megszerzett egyetemi diplomával rendelkező tudományos újságírók.

A lap közérthetően tájékoztat a természettudományok és a technika legújabb eredményeiről, és bemutatja a tudományt művelő embert is. A szerkesztőség különös gondot fordít arra, hogy az érdeklődő fiatalok figyelmét a műszaki és a természettudományok felé irányítsa, cikkpályázatokkal kisebb-nagyobb alkotómunka elvégzésére ösztönözze. A *Természet Világa* 1991 óta egy 16 oldalas természettudományos diáklapot „működtet”, amelyet tehetséges középiskolások írnak. Ez egyedülálló Európában. E cikkpályázat abban különbözik minden más tehetségkutató versenytől, hogy itt a diákoknak a tudásukról érthetően, szép magyarsággal megírt cikkekkal kell számot adniuk. Később, ha kutatókká válnak, ez az ismeretátadó tudás fontos lehet majd számukra.

A *Természet Világa* ma már a hazai tudományos ismeretterjesztés egyik alapvető intézményévé vált.

Ennek ellenére csak kevesen figyeltek fel arra, hogy idén április 26-án, a Szellemi Tulajdon Világnapja alkalmából a folyóirat Millenniumi Díjat¹ kapott a Budapest Music Centerben tartott ünnepségen. A millennium évében a Magyar Szabadalmi Hivatal (mai nevén a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala) által alapított díjat a szellemi tulajdon védelmében fontos szerepet játszó intézmények nyerhetik el. Az idei nyertesek között van – a *Természet Világa* mellett – a fizikus közösség nagy öröme az ELTE Környezetoptikai Laboratóriuma is. Az ő díjukat a laboratóriumot 2008-ban alapító

Horváth Gábor vette át. A *Természet Világa* hűséges olvasói még kiskunhalasi diákként emlékezhetnek rá, aki megnyerte a folyóirat *Ki mit vesz észre?* fizika megfigyelési versenyét. Fizikusként végzett, majd rövidesen a *Természet Világa* szerkesztőbizottsága tagjává fogadta. Az ELTE docense, a lap állandó szerzője, diákpályázatának segítője lett. Ez nagyszerű példája annak, hogy a szellemi műhelyek hogyan segíthetik egymást alkotó kapcsolatuk révén. Bizonyára sokan emlékeznek arra, hogy a *Természet Világa* 2004-ben elnyerte a Magyar Örökség és Európa Egyesület Magyar Örökség-díját is.

A lap folyamatosan szolgál érdekességekkel a tudományok és a tudományos ismeretterjesztés témaköréből, Nobel-díjas fizikusok sora – *Paul Dirac, Carlo Rubbia, Steven Weinberg, Zsorez Alfjorov, Kostya Novoselov* stb. – adott interjút a lap munkatársainak. Érdekességként érdemes kiemelni, hogy a folyóiratot alapító Szily Kálmán dédunokájának, a brazíliai São Pauló-i Állami Egyetem fizikaprofesszora, *Lépine-Szily Alinka* munkásságával a *Természet Világából* ismerkedhettek meg első kézből a hazai olvasók (2011. 5. szám). A neves tudóst 2010-ben a Magyar Tudományos Akadémia Arany János éremmel tüntette ki. Érdemes felidézni, hogyan beszélt erről a *Természet Világának*: „Természetesen nagy megtiszteltetésnek tartom. Amikor e-mail üzenetben megérkezett ennek a híre a Magyar Tudományos Akadémiától, felhívtam ottani legjobb barátomat, és megosztom vele az örömet. Erre nagy felhajtást csináltak, díszvacsorát adtak tiszteletre São Paulóban, a Magyar Házban. Nagyon sokan

gratuláltak, az ország más részeiből is eljöttek a barátaim. Megható volt, amilyen kedvesen, együtt örülve ünnepelték meg az Arany János-díjamat. Az elismerés váratlanul ért, mert igaz, hogy együttműködöm a debreceni fizikusokkal, részt veszek nemzetközi bizottságok munkájában, mégsem hittem volna, hogy odahaza erre odafigyelnek.” A történet csattanójaként *Lépine-Szily Alinkát* májusi közgyűlésén a Magyar Tudományos Akadémia külső tagjává választotta.

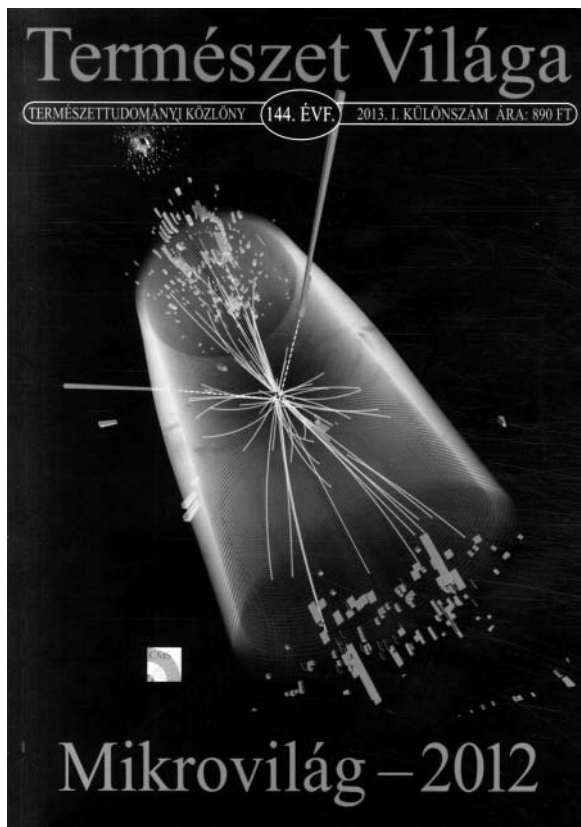
Részletes méltatás és dicséret helyett inkább arra hívjuk fel a figyelmet, hogy a folyóirat alapszámain kívül

évről évre megjelent tematikus különszámokat a fizikai kutatásokról. Megemlíthető itt a legutóbbi *Mikrovilág* – 2012 különszám és a 2000-ben megjelent elődje, avagy a legendás műegyetemi professzor, *Simonyi Károly* két kiadásban is napvilágot látott *A magyarországi fizika kultúrtörténete* című műve. A folyóirat ma is keresett különszámait a 2005-ben megjelent *A fizika százada* és a 2011-es *Emberközében a fizika* – KFKI-60 is.

Az élet azonban megy tovább, és a lapnak is állandóan új eseményekre kell reagálnia, ha önként vállalt feladatát be akarja tölteni. Ami most a fizikus szakmai közösséget leginkább érdekli, az a 2012. decemberi számban megjelent cikk *Tél Tamás* professzor tollából, amelynek címe: *Milyen tudomány a fizika? Amit minden középiskolásnak*

*tudnia kellene.*² A kiváló fizikus az új NAT kapcsán fejt ki gondolatait a fizikáról és annak oktatásáról. A cikk nagy vitát váltott ki, amelyben megszólaltak a „tudomány tudományának” (science studies) hazai szakértői, a NAT egyik megalkotója, valamint neves fizikus és biológus kutatók is. A fizikus szakmai közösségnek feltétlenül érdekes lesz a vita, amelyben különböző szempontok („paradigmák?”) koccannak össze. A részletek ismertetése helyett ajánlatos a lap 2012. decemberi, valamint ez évi márciusi és májusi számainak elolvasása.

Nos, akárhogy is alakul majd a fizika oktatása és a NAT, az olvasók biztos számíthatnak arra, hogy a *Természet Világa* továbbra is nyomon követi a tudományok, köztük a fizika fontos eredményeit és eseményeit és terjeszti az ismereteket a legmagasabb szinten és a legszélesebb körben!

¹ A Millenniumi Díj *Pataki Mátyás* és *Weichinger Miklós* ötvöszobrászművészek alkotása.

² www.termeszettudomany.hu/szamok/tv2012/tv1212/tel.pdf